

VI Lenin

Om Juniusbroschyren

I Tyskland har äntligen en åt krigsfrågorna ägnad socialdemokratisk broschyr utkommit illegalt, utan att vara anpassad till den nedriga junkercensuren! Författaren, som uppenbarligen tillhör partiets "vänsterradikala" flygel, har skrivit under signaturen Junius (som på latin betyder den yngre) och har kallat sin broschyr Socialdemokratins kris. I en bilaga publiceras de "teser om den internationella socialdemokratins uppgifter", som redan har framlagts för ISK (Internationella socialistiska kommissionen) i Bern och publicerats i nr 3 av dess bulletin; de härstammar från gruppen Die Internationale, som våren 1915 gav ut ett nummer av en tidskrift med detta namn (med bidrag av Zetkin, Mehring, Rosa Luxemburg, Thalheimer, Duncker, Ströbel o a) och som på vintern 1915-16 höll en konferens av socialdemokrater från alla delar av Tyskland, där dessa teser godkändes.

Broschyren är, som författaren säger i en den 2 januari 1916 daterad inledning, skriven i april 1915 och publiceras "i helt oförändrat skick". "Yttre omständigheter" har hindrat att den utgetts tidigare. Den är inte så mycket ägnad åt "socialdemokratins kris" som åt en analys av kriget, åt att vederlägga legenden om dess karaktär av ett frihetskrig och ett nationellt krig, att bevisa att det både från Tysklands och de andra stormakternas sida är ett imperialistiskt krig och slutligen åt revolutionär kritik av det officiella partiets uppträdande. Junius' broschyr, som är utomordentligt livligt skriven, har utan tvivel spelat och kommer att spela en stor roll i kampen mot Tysklands f d socialdemokratiska parti, som gått över på bourgeoisins och junkarnas sida, och vi lyckönskar av allt hjärta författaren.

För den ryska läsare, som känner till den under åren 1914 i utlandet publicerade socialdemokratiska litteraturen på ryska, erbjuder Juniusbroschyren ingenting principiellt nytt. När man läser denna broschyr och jämför den tyske revolutionäre marxistens argument med det, som framlagts i t ex manifestet från vårt partis CK (september-november 1914), i Bernresolutionerna (mars 1915) och i de talrika kommentarerna till dessa, så blir man genast klar över att Junius' argument är mycket ofullständiga och att han begått två misstag. När vi ägnar följande framställning åt kritik av Junius' brister och misstag, måste vi uttryckligen framhålla, att vi gör detta till gagn för den för marxisterna nödvändiga självkritiken och för att allsidigt pröva de åsikter som måste tjäna som Tredje internationalens ideologiska grundval. Juniusbroschyren är i stort sett ett utmärkt marxistiskt arbete, och det är mycket möjligt, att dess brister till en viss grad är av tillfällig karaktär.

Juniusbroschyrens största brist och ett direkt steg bakåt i jämförelse med den legala (om än genast efter utgivningen förbjudna) tidskriften Die Internationale är förtigandet av sambandet mellan socialchauvinism (författaren använder varken denna term eller det mindre precisa uttrycket socialpatriotism) och opportunism. Författaren talar alldeles riktigt om det tyska socialdemokratiska partiets "kapitulation" och sammanbrott, om dess "officiella ledares" "förräderi", men längre går han inte. Redan tidskriften Die Internationale kritiserade "centrum", dvs kautskyanismen, och förlöjlighade alldeles riktigt dess karaktärslöshet, dess prostituerad av marxismen och dess kryperi för opportunisterna. Samma tidskrift *inledde* avslöjandet av opportunisternas sanna roll genom att t ex ge offentlighet åt det ytterst viktiga faktum, att opportunisterna den 4 augusti 1914 framlade ett ultimatum, ett färdigt beslut att under alla omständigheter rösta *för* krediterna. *Varken* i Juniusbroschyren *eller* i teserna talas det om opportunismen eller om kautskyanismen! Detta är teoretisk oriktigt, ty man kan inte *förklara* "förraderiet", om man inte sätter det i samband med opportunismen som en *riktning*, som har en lång historia, hela Andra internationalens historia. Det är praktisk-politiskt

oriktigt, ty man kan varken förstå eller övervinna "socialdemokratins kris" utan att ha klarlagt den betydelse och roll som spelats av två riktningar: den öppet opportunistiska (Legien, David osv) och den maskerat opportunistiska (Kautsky & Co). Det är ett steg bakåt i jämförelse med t ex Otto Rühles historiska artikel i "Vorwärts" den 12 januari 1916, där han direkt och öppet bevisar, att en splittring av Tysklands socialdemokratiska parti är *oundviklig* (Vorwärts' redaktion svarade honom med att upprepa sötsliskiga och hycklande kautskyanska fraser, utan att kunna anföra ett enda argument i sak mot den omständigheten, att det *redan* existerar två partier, som inte kan försonas). Det är förvånansvärt inkonsekvent, ty i 12:e tesen i Die Internationale talas det *direkt* om nödvändigheten av att bilda en "ny" international på grund av det förräderi, som begåtts av de "officiella representanterna för de ledande ländernas socialistiska partier", och på grund av "deras övergång till den borgerligt imperialistiska politikens mark". Det är klart, att det helt enkelt är löjligt att tala om att Tysklands gamla socialdemokratiska parti, eller ett parti, som tolererar Legien, David & Co, skall delta i den "nya" internationalen.

Hur detta steg bakåt av gruppen Die Internationale skall förklaras vet vi inte. Den största bristen hos hela den revolutionära marxismen i Tyskland är att den saknar en sammansvetsad illegal organisation, som systematiskt följer sin linje och fostrar massorna i de nya uppgifternas anda: en sådan organisation måste inta en bestämd ståndpunkt både mot opportunisten och mot kautskyanismen. Det är så mycket nödvändigare, som de tyska revolutionära socialdemokraterna nu berövats sina två sista dagliga tidningar nämligen Bürger-Zeitung i Bremen och Volksfreund i Braunschweig, vilka båda övergått till kautskyanerna. *Endast* gruppen Internationale Sozialisten Deutschlands (I. S. D.) står klart och tydligt för alla kvar på sin post.

Några medlemmar av gruppen Die Internationale har tydligen åter glidit ned i den principiösa kautskyanismens träsk. Ströbel t ex har gått så långt, att han gjort reverens för Bernstein och Kautsky i Die Neue Zeit! Och häromdagen, den 15 juli 1916, har han i tidningarna publicerat en artikel — Pacifismen och socialdemokratin — där han försvarar Kautskys högst banala pacifism. Vad Junius beträffar, så vänder han sig på det bestämdaste mot det kautskyanska projektverket beträffande "avrustning", "den hemliga diplomatins avskaffande" osv. Möjligen existerar inom gruppen Die Internationale två strömningar, en revolutionär och en som vacklar åt kautskyanismen.

Den första av Junius' oriktiga uppfattningar är fastslagen i gruppen Die Internationales femte tes: "... I denna tygellösa imperialismens skede kan det inte längre finnas några nationella krig. De nationella intressena tjänar endast som medel för bedrägeri i syfte att ställa de arbetande folkmassorna i deras dödsfiendes, imperialismens, tjänst ..." Början av femte tesen, som slutar med denna sats, karakteriserar det *nuvarande* kriget som ett imperialistiskt krig. Det är möjligt, att förnekandet av nationella krig överhuvudtaget antingen är ett slarvfel eller en tillfällig överdrift vid betonandet av den alldeles riktiga tanken, att det *nuvarande* kriget är ett imperialistiskt och inte ett nationellt krig. Men då även motsatsen kan vara fallet, eftersom en del socialdemokrater reagerar mot den falska framställningen av det *nuvarande* kriget som ett nationellt krig med att oriktigt förneka alla nationella krig, så är vi tvungna att ta detta fel i närmare betraktande.

Junius har alldeles rätt, när han framhåller den "imperialistiska miljöns" avgörande inflytande i det *nuvarande* kriget, när han säger, att det är Ryssland, som står bakom Serbien, och "den ryska imperialismen bakom den serbiska nationalismen", och att t ex Nederländernas deltagande i kriget *likaså* skulle vara imperialistiskt, ty Nederländerna skulle för det första

försvara sina kolonier och för det andra vara bundsförvant till en av de *imperialistiska* koalitioner. Detta är obestridligt beträffande det *nuvarande* kriget. Och när Junius härvid särskilt framhåller det, som för honom i första rummet är viktigt — kampen mot ”det nationella krigets fantom”, ”som för närvarande behärskar den socialdemokratiska politiken” (s 81), så måste man erkänna, att hans resonemang är riktiga och helt på sin plats.

Det vore likväl ett fel, om man överdrev denna sanning och avvek från det marxistiska kravet på att vara konkret, om man överförde omdömet om det nuvarande kriget till alla under imperialismen möjliga krig och glömde de nationella rörelserna *mot* imperialismen. Det enda argument, som kan anföras till försvar för tesen ”att det inte längre kan finnas några nationella krig”, är att världen är uppdelad mellan en liten grupp ”stora” imperialistiska makter och att därför varje krig, även om det ursprungligen varit nationellt, *förvandlas* till ett imperialistiskt, då det berör en av de imperialistiska makternas eller koalitionerens intressen (s 81 hos Junius).

Det oriktiga i detta argument är uppenbart. Givetvis är det en grundsats i den marxistiska dialektiken, att alla gränser i naturen och i samhället är villkorliga och föränderliga, att det inte finns *en enda* företeelse, som inte under vissa förhållanden kan slå om i sin motsats. Ett nationellt krig *kan* slå om i ett imperialistiskt *och tvärtom*. Ett exempel: den stora franska revolutionens krig började som nationella krig och var det även. Dessa krig var revolutionära: de försvarade den stora revolutionen mot en koalition av kontrarevolutionära monarkier. Men när Napoleon skapade det franska kejsardömet och underkuvade en hel rad av sedan länge bestående, stora och livskraftiga nationalstater i Europa, blev de nationella franska krigen imperialistiska och gav *i sin tur* upphov till nationella befrielsekrig mot Napoleons imperialism.

Endast en sofist kan sudda ut skillnaden mellan ett imperialistiskt och ett nationellt krig med den motiveringen, att det ena *kan* slå om till ett annat. Dialektiken har mer än en gång — även i den grekiska filosofins historia — tjänat som brygga till sofisteri. Men vi förblir dialektiker och vi bekämpar inte sofismerna genom att förneka möjligheten till alla slags omslag överhuvudtaget utan genom att konkret analysera den givna företeelsen i dess miljö och i dess utveckling.

Att det nuvarande imperialistiska kriget, 1914-16 års krig, skall slå om till ett nationellt krig, är i hög grad osannolikt, emedan den klass, som representerar den *progressiva* utvecklingen, är proletariatet, som objektivt strävar efter att förvandla detta krig till ett inbördeskrig mot bourgeoisie, och vidare emedan de båda koalitionerens krafter endast obetydligt skiljer sig från varandra, och det internationella finanskapitalet överallt har skapat en reaktionär bourgeoisie. Men man kan inte förklara en sådan förvandling vara *omöjlig*: *om Europas* proletariat skulle förbli kraftlöst 20 år framåt; *om* detta krig skulle *sluta* med segrar som Napoleons och med förslavande av en rad livsdugliga nationalstater; *om* den utomeuropeiska imperialismen (den japanska och den amerikanska i första hand) även skulle äga bestånd 20 år framåt utan att t ex på grund av ett japansk-amerikanskt krig slå om till socialism, då vore ett stort nationellt krig i Europa möjligt. Det skulle kasta Europa *bakåt* flera decennier. Detta är osannolikt. Men det är *inte* omöjligt, ty det är odialektiskt, ovetenskapligt och teoretiskt oriktigt att föreställa sig att världshistorien jämnt och likmässigt går framåt, utan att emellanåt ta jättesprång bakåt.

Vidare. Nationella krig från koloniernas och halvkoloniernas sida är i imperialismens epok inte bara sannolika utan *oundvikliga*. I kolonierna och halvkolonierna (Kina, Turkiet, Persien) lever cirka tusen miljoner människor, dvs *över hälften* av jordens befolkning. De nationella befrielseörelserna är här redan antingen mycket starka eller växer och mognar. Varje krig är

politikens fortsättning med andra medel. Fortsättningen av den nationella befrielsepolitiken i kolonierna kommer *oundvikligen* att bli nationella krig från koloniernas sida *mot* imperialismen. Sådana krig *kan* leda till ett imperialistiskt krig mellan de nuvarande stora imperialistiska makterna, eller också inte — det beror på många omständigheter.

Ett exempel: England och Frankrike kämpade i sjuåriga kriget om kolonier, dvs de förde ett imperialistiskt krig (vilket är möjligt både på slaveriets och den primitiva kapitalismens basis likaväl som på den högt utvecklade kapitalismens nuvarande basis). Frankrike besegrades och förlorade en del av sina kolonier. Några år senare började de nordamerikanska staternas nationella befrielsekrig mot England ensamt. Frankrike och Spanien, som själva fortfarande innehade delar av nuvarande Förenta staterna, slöt på grund av fiendskap mot England, dvs på grund av sina imperialistiska intressen, ett vänskapsfördrag med staterna, som rest sig mot England. Franska trupper slog tillsammans med amerikanerna engelsmännen. Här har vi att göra med ett nationellt befrielsekrig, där den imperialistiska rivaliteten är ett bielement utan allvarlig betydelse — i motsats till vad vi ser i kriget 1914-16 (det nationella elementet i det österrikisk-serbiska kriget har ingen allvarlig betydelse i jämförelse med den allt avgörande imperialistiska rivaliteten) Det är därför absurt att använda begreppet imperialism schablonmässigt och därur dra en slutsats om att nationella krig är "omöjliga". Ett nationellt befrielsekrig, t ex ett förbund mellan Persien, Indien och Kina mot den ena eller andra imperialistiska makten, är helt möjligt och sannolikt, emedan det skulle vara en följd av dessa länders nationella befrielseströrelse, varvid ett sådant krigs omslag till ett imperialistiskt krig mellan de nuvarande imperialistiska makterna skulle vara beroende av en mängd konkreta omständigheter, som det vore löjligt garantera att de inträffar.

För det tredje kan nationella krig inte anses omöjliga ens i Europa under imperialismens epok. "Imperialismens epok" har gjort det nuvarande kriget till ett imperialistiskt, den kommer oundvikligen (till dess socialismen inträder) att ge upphov till nya imperialistiska krig, den har gjort de nuvarande stormakternas politik till en helt igenom imperialistisk politik, men denna epok utesluter ingalunda nationella krig, t ex från små (annekterade eller nationellt förtryckta) staters sida mot de imperialistiska makterna, liksom den inte heller utesluter omfattande nationella rörelser i Östeuropa. Junius bedömer t ex Österrike mycket sunt, då han inte bara tar det "ekonomiska" utan även det egenartade politiska i betraktande. Han konstaterar "Österrikes inre livsoduglighet" och anser, att "den habsburgska monarkin inte är en borgerlig stats politiska organisation utan bara ett löst hopfogat syndikat av några klickar samhällsparasiter" och att "Österrike-Ungerns likvidering historiskt sett endast är en fortsättning av Turkiets sönderfall och därjämte ett den historiska utvecklingsprocessens krav". Det är inte bättre ställt med vissa balkanstater och med Ryssland. Och under förutsättning att de "stora" makterna blir starkt utmattade i det nuvarande kriget eller att revolutionen segrar i Ryssland, är nationella krig, t o m segerrika sådana, fullkomligt möjliga. De imperialistiska makternas inblandning är i praktiken Inte genomförbar under alla omständigheter, detta å ena sidan. Men om man å andra sidan resonerar så "i det blå", att en liten stats krig mot en jättestat är hopplöst, så måste härtill anmärkas, att även ett hopplöst krig är ett krig; och dessutom kan vissa företeelser inom "jättarna", t ex utbrottet av en revolution, göra ett "hopplöst" krig mycket "hoppfullt".

Vi har ingående uppehållit oss vid det oriktiga i påståendet att "det inte längre kan förekomma några nationella krig", inte bara därför att det teoretiskt är klart felaktigt. Det vore naturligtvis mycket beklagligt, om "vänstern" skulle visa bristande omsorg om marxismens teori i en tid, när Tredje internationalen kan bildas endast på grundval av en icke vulgariserad marxism. Men även i praktisk-politiskt avseende är detta fel mycket skadligt: ur detta härleds den

absurda propagandan för ”avväpning”, eftersom det påstås inte kunna finnas några andra krig än reaktionära; ur detta härleds den ännu absurdare och direkt reaktionära likgiltigheten för de nationella rörelserna. En sådan likgiltighet blir chauvinism, när medlemmarna av de europeiska ”stora” nationerna, dvs de nationer, som förtrycker en massa små och koloniala folk, med höglörd min förklarar: -Det kan inte längre förekomma nationella krig!” Nationella krig *mot* imperialistiska makter är inte bara möjliga och sannolika, de är oundvikliga, *progressiva* och *revolutionära ehuru* naturligtvis *framgång* för dem kräver antingen förenade ansträngningar av ett oerhört antal invånare i de förtryckta länderna (hundratals miljoner i vårt exempel med Indien och Kina) eller en *särskilt* gynnsam konstellation i det internationella läget (t ex att de imperialistiska makterna inte kan intervensera därför att de är paralyserade av kraftlöshet, krig, antagonism sinsemellan osv) eller proletariats *samtidiga* uppror mot bourgeoisin i en av stormakterna (detta sista av oss uppräknade fall är det för proletariats seger mest önskvärda och fördelaktigaste).

Det vore emellertid orättvist att anklaga Junius för likgiltighet mot de nationella rörelserna. I varje fall anmärker han att till den socialdemokratiska parlamentsgruppens försyndelser hör dess tystnad om avrättningen av en infödd ledare i Kamerun på grund av ”förräderi” (tydligt för ett upprorsförsök med anledning av kriget) och betonar på ett annat ställe speciellt (för herrarna å la Legien, Lensch och andra skurkar som går och gäller för ”socialdemokrater”), att även koloniala nationer är nationer. Han förklarar absolut bestämt: ”Socialismen erkänner varje folks rätt till oavhängighet och frihet, till att självständigt förfoga över sitt eget öde”; ”den internationella socialismen erkänner fria, oavhängiga och likaberättigade nationers rätt, men endast den kan skapa sådana nationer, endast den kan förverkliga folkens självbestämmanderätt. Även denna socialismens paroll är”, anmärker författaren med rätta, ”liksom alla andra, inte ett rättfärdigande av det bestående, utan en vägvisare och en sporre för proletariats revolutionära, omgestaltande och aktiva politik.” (S 77 och 78) Det vore alltså ett stort misstag att tro, att alla tyska vänstersocialdemokrater förfallit till samma trångsynthet och samma karikatyr av marxismen, som vissa nederländska och polska socialdemokrater hamnat i genom att förneka nationernas självbestämmanderätt även under socialismen. För övrigt skall vi tala på annat ställe om de *speciella* nederländska och polska källorna till *detta* fel.

Ett annat felaktigt resonemang av Junius är förknippat med frågan om fosterlandsförsvaret. Denna fråga är en politisk kardinalfråga under ett imperialistiskt krig. Och Junius har stärkt oss i övertygelsen, att vårt parti har formulerat denna fråga på det enda riktiga sättet: proletariats är emot fosterlandsförsvaret i detta krig, ett imperialistiskt sådant, *på grund av* dess rovlystna, förslavande och reaktionära karaktär, *på grund av* möjligheten och nödvändigheten att ställa inbördeskriget för socialismen som motsats till det (och sträva efter att förvandla detta krig till ett sådant). Junius har å ena sidan på ett utomordentligt sätt avslöjat det nuvarande krigets imperialistiska karaktär till skillnad från ett nationellt krig, men råkade å andra sidan ut för ett ytterst sällsamt fel, när han genom hårdtagning söker få in ett nationellt program i det *nuvarande*, *icke*-nationella kriget! Det låter nästan otroligt, men det är ett faktum.

I sitt kryperi för bourgeoisin, som mest gastade om utländsk ”invasion” för att vilseleda folkmassorna beträffande krigets imperialistiska karaktär, upprepade de officiella socialdemokraterna både av legienska och kautskyanska typ särdeles ivrigt detta argument om ”invasion”. Kautsky, som nu försäkrar naiva och lättrogna personer (bl a genom den ryske OK-mannen” Spectator), att han gick över till oppositionen i slutet av 1914, åberopar sig nu liksom förut på detta ”argument”! För att vederlägga detta argument anför Junius ytterst

lärorika historiska exempel för att bevisa att ”invasion och klasskamp inte är motsatser i den borgerliga historien, såsom det heter i den officiella legenden, utan att det ena är ett medel och en yttring av det andra”. Exempel: bourbonerna i Frankrike framkallade en utländsk invasion mot jakobinerna, bourgeoisin år 1871 mot kommunen. I sitt arbete Pariskommunen skrev Marx:

”Det högsta heroiska uppsving, som det gamla samhället ännu var i stånd till, är det nationella kriget, och detta visar sig nu vara ett rent regeringsskj, som inte har något annat syfte än att uppsjuta klasskampen och som flyger åt sidan, så snart klasskampen flamar upp i inbördeskrig.”

”Men alla tiders klassiska exempel är den stora franska revolutionen”, skriver Junius och hänvisar därvid till 1793. Av allt detta dras slutsatsen att ”såsom århundraden bevisar, är det således inte belägringstillståndet, som är landets bästa skydd och bästa värn mot yttre fiender, utan den hänsynslösa klasskampen, som väcker folkmassornas självkänsla, offermod och moraliska kraft.”

Den praktiska slutsats, som Junius drar, är följande:

”Ja, socialdemokraterna är förpliktade att försvara sitt land under en stor historisk kris. Och just häri ligger den socialdemokratiska riksdagsgruppens svåra skuld, att den i sin förklaring av den 4 augusti 1914 högtidligt förkunnade: 'I farans stund lämnar vi inte fosterlandet i sticket', men i samma ögonblick förnekade sina ord. Den *lämnade* sitt fosterland i sticket i en stund av största fara. Ty i denna stund var den första plikten mot fosterlandet: att visa detta imperialistiska krigs sanna bakgrund, att slita sönder den vävnad av patriotiska och diplomatiska lögn, varmed detta anslag mot fosterlandet var omspunnet; att högt och tydligt uttala, att i detta krig är både seger och nederlag lika ödesdigra för det tyska folket; att till det yttersta motsätta sig fosterlandets fjättrande genom ett belägringstillstånd; att proklamera nödvändigheten av omedelbar folkbeväpning och folkets bestämmande över krig och fred; att med allt eftertryck kräva en permanent session av folkrepresentationen under hela kriget, så att en folkrepresentationens vaksamma kontroll över regeringen och folkets över folkrepresentationen tryggas: att kräva att alla politiska rättsinskränkningar omedelbart avskaffas, ty endast ett fritt folk kan med framgång försvara sitt land; att patrioternas och demokraternas gamla, sant nationella program av år 1848, Marx', Engels' och Lassalles program — parollen om den enhetliga, stora tyska republiken — slutligen skall sättas mot det imperialistiska krigsprogrammet, som är inriktat på att upprätthålla Österrike och Turkiet, dvs reaktionen i Europa och i Tyskland. Det var den fana, som borde ha vecklats ut inför landet, som hade varit sant nationell, sant frihetlig och i överensstämmelse med Tysklands bästa traeditioner och med proletarietets internationella klasspolitik ... Således är det svåra dilemma mellan fosterlandets intressen och proletarietets internationella solidaritet, den tragiska konflikt, som fick våra parlamentariker att 'med tungt hjärta' ställa sig på det imperialistiska krigets sida, en ren inbillning och en borgerligt nationalistisk fiktion. Mellan landets intressen och den proletära internationalens klassintressen råder tvärtom både i krig och fred fullkomlig harmoni: båda kräver den mest energiska utveckling av klasskampen och det mest eftertryckliga hävdande av det socialdemokratiska programmet.”

Så resonerar Junius. Det felaktiga i hans resonemang är iögonfallande, och eftersom våra öppna och maskerade lakejer åt tsarismen, herrar Plechanov och Tjchenkeli, och kanske rentav herrar Martov och Tjcheidze, med skadeglädje kan tillgripa Junius' ord, inte i den teoretiska sanningens intresse, utan endast för att slingra sig undan, sopa igen spåren och strö sand i ögonen på arbetarna, så måste vi mer ingående klargöra de *teoretiska* källorna till Junius' fel.

Han föreslår att ett nationellt program skall ”sättas mot” det imperialistiska kriget. Han föreslår den avancerade klassen att vända sig till det förflutna och inte till framtiden! År 1793 och 1848 stod *objektivt* den *borgerligt* demokratiska revolutionen på dagordningen både i Frankrike, i Tyskland och i hela Europa, Detta objektiva historiska sakläge motsvarade den då varande demokratins ”sant nationella”, dvs nationellt *borgerliga* program, som förverkligades 1793 av bourgeoisins och det ”fjärde ståndets” mest revolutionära element och som

proklamerades av Marx 1848 i hela den progressiva demokratins namn. *Objektivt* sattes då de revolutionära demokratiska krigen, de nationella befrielsekrigen mot de feodalt dynastiska krigen. Detta var innehållet i epokens historiska uppgifter.

Nu är det *objektiva* läget ett annat för Europas avancerade, största stater. Utvecklingen kan — om man bortser från eventuella temporära steg bakåt — endast förverkligas i riktning framåt mot det *socialistiska* samhället, den *socialistiska revolutionen*. Med tanke på utvecklingen framåt, med tanke på den avancerade klassen kan *objektivt* endast ett krig *mot* bourgeoisin ställas upp emot det imperialistisk-borgerliga, emot den högt utvecklade kapitalismens krig, dvs främst ett inbördeskrig om makten mellan proletariatet och bourgeoisin, ty *utan* ett sådant krig är betydande framåtskridande *omöjligt* och sedermera kan det — endast under vissa, särskilda förutsättningar — följas av ett krig till den socialistiska statens försvar mot borgerliga stater. Därför var de bolsjeviker (de var lyckligtvis mycket få, och vi lämnade genast över dem till prizyviterna), som var redo att acceptera ståndpunkten om ett villkorligt försvar, ett fosterlandsförsvar under förutsättningen, att revolutionen och republiken i Ryssland segrade, trogna bolsjevismens *bokstav*, men förrådde dess *anda*; ty det i de avancerade europeiska makternas imperialistiska krig indragna Ryssland skulle också som republik *ävenledes* föra ett imperialistiskt krig!

När Junius säger, att klasskampen är det bästa medlet mot invasion, tillämpar han den marxiska dialektiken endast till hälften, han tar ett steg på den rätta vägen, men avviker sedan genast från den. Den marxiska dialektiken kräver en konkret analys av varje särskild historisk situation. Det är riktigt att klasskamp är det bästa medlet mot invasion *både* när bourgeoisin tårtar feodalismen *och* när proletariatet störtar bourgeoisin. Just emedan detta är riktigt beträffande *varje* klassförtryck, är det *för allmänt* och därför beträffande ifrågavarande *speciella* fall *otillräckligt*. Inbördeskrig mot bourgeoisin är *även* en form av klasskamp, och endast denna form av klasskampen skulle befria Europa (hela Europa och inte bara ett land) från invasionsfaran. Om det hade funnits en ”stortysk republik” 1914-16, skulle den *likaledes* ha fört ett imperialistiskt krig.

Junius kommer mycket nära det riktiga svaret på frågan och den riktiga parollen: inbördeskrig mot bourgeoisin för socialismen. Men han vänder *tillbaka*, som om han vore rädd för att uttala den fullständiga sanningen, till fantasin om ett ”nationellt krig” under åren 1914, 1915 och 1916. Om frågan inte betraktas från den teoretiska sidan, utan från den rent praktiska, så blir Junius' fel lika klart. Hela det borgerliga samhället, Tysklands alla klasser, bönderna inbegripna, var *för* kriget (i Ryssland var förhållandet högst troligt *detsamma*, åtminstone var majoriteten av de välbärgade bönderna och mellanbönderna tillsammans med en mycket betydande del av fattigbönderna tydligen fångade av den borgerliga imperialismen). Bourgeoisin var väpnad till tänderna. Att i en sådan situation ”proklamera” ett program för en republik, ett permanent parlament, av folket valda officerare (”folkbevärning”) osv, hade *i praktiken* betytt att ”proklamera” *revolution* (med ett *oriktigt* revolutionärt program!).

På samma ställe säger Junius helt riktigt, att en revolution inte kan ”göras”. Åren 1914-16 stod revolutionen på dagordningen, den var gömd i krigets innandöme och *växte fram* ur kriget. Det skulle ha *proklamerats* i den revolutionära klassens namn, *dess* program skulle helt och utan fruktan ha framlagts: socialism kan i krigstid inte nås utan inbördeskrig mot den ärkereaktionära, brottsliga bourgeoisin, som dömer folket till outsägliga lidanden. Det skulle ha planerats systematiska, konsekventa, praktiska och under *varje* utvecklingstempo av den revolutionära krisen *ovillkorligen genomförbara* aktioner, vilka låg i linje med den frammogande revolutionen. Dessa aktioner angavs i vårt partis resolution: 1) votering mot

krediterna; 2) brytande av "borgfreden"; 3) skapande av en illegal organisation; 4) förbrödning mellan soldaterna; 5) stöd åt alla revolutionära massaktioner. Framgång för *alla* dessa steg leder *oundvikligt* till inbördeskrig.

Proklamerandet av ett stort historiskt program hade otvivelaktigt en oerhörd betydelse; inte av det gamla nationaltyska, som blev föråldrat 1914-16, utan av det proletärt internationalistiska och socialistiska programmet. Ni, borgare, för krig för att plundra; vi, *alla* de krigförande ländernas arbetare, förklarar er krig, krig för socialismen — det är innehållet i det tal, som borde ha hållits i parlamenten den 4 augusti 1914 av socialister, vilka inte förrätt proletariatet såsom Legien, David, Kautsky, Plechanov, Guesde, Sembat o a gjort.

Tydligen beror Junius' fel på två misstag i hans resonemang. Utan tvivel är Junius avgjort emot det imperialistiska kriget och avgjort *för* den revolutionära taktiken: detta *faktum* kan ingen som helst skadeglädje från herrarnas Plechanovs sida över Junius' "fosterlandsförsvar" skaffa ur världen. På eventuellt och sannolikt förtal av detta slag måste man ge ett omedelbart och klart svar.

Men Junius har för det första inte helt frigjort sig från "miljön" bland de tyska socialdemokraterna, även vänstersocialdemokraterna, vilka fruktar en sprängning och fruktar att följa de revolutionära parollerna till deras logiska slut.* Det är en felaktig fruktan, och Tysklands vänstersocialdemokrater måste och kommer *att befria sig* från den. Utvecklingen av deras kamp mot socialchauvinisterna *kommer att leda* till det. Men deras kamp mot de *egna* socialchauvinisterna är resolut, fast och *uppriktig* och detta är den väldiga, principiella och grundläggande skillnaden mellan dem och personer som Martov och Tjcheidze, vilka med ena handen (å la Skobelev) vecklar ut en fana med hälsning "Till alla länders liebknechtar" och med den andra armén ömt omfamnar Tjchenkeli och Potresov!

* Samma fel begår Junius i sina resonemang om vad som vore bäst: seger eller nederlag? Han drar slutsatsen, att båda vore lika dåliga (förödelse, ökade rustningar osv). Detta är inte det revolutionära proletariatets ståndpunkt, utan den pacifistiska småborgarens. Om man talar om proletariatets "revolutionära ingripande" – och därom talar, fastän tyvärr alltför allmänt, Junius och Internationale-gruppens teser, så måste frågan absolut ställas ur en annan synpunkt: 1) Är ett "revolutionärt ingripande" möjligt utan risk för nederlag? 2) Är det möjligt att gissla bourgeoisin och sitt eget lands regering utan samma risk? 3) Har vi inte alltid sagt och visar inte de historiska erfarenheterna av reaktionära krig, att nederlag underlättar den revolutionära klassens sak?

För det andra ville Junius tydligen åstadkomma någonting liknande den mensjevikiska "stadieteorin", sorglig i åminnelse. Han ville *börja* genomföra det revolutionära programmet från slutet, som är "bekvämast", "populärast" och mest acceptabelt för *småborgaren*. Ett slags plan för att "överlista historien", att överlista brackorna. Ingen kan, påstår han, vara emot det *bästa* försvaret av det sanna fosterlandet: men det verkliga fosterlandet är den stortyska republiken, det bästa försvaret *är* en milis, ett permanent parlament osv. En gång antaget skulle ett sådant program av sig självt leda till nästa stadium: den socialistiska revolutionen.

Sannolikt är det sådana resonemang som medvetet eller halvt medvetet bestämt Junius' taktik. Det behöver inte sägas, att de är felaktiga. Juniusbroschyren frammanar i ditt sinne bilden av en *ensam* person, som inte har några kamrater i en illegal organisation, som inte är van att dra

ut revolutionära paroller till slutet och systematiskt fostra massorna i deras anda. Men denna brist — och det vore djupt oriktigt att glömma det — är inte en personlig brist hos Junius, utan resultatet av svagheten hos *alla* tyska vänstermän, som från alla håll är snärjda i ett nedrigt nät av kautskyanskt hyckleri, pedanteri och ”välvilja” mot opportunisterna. Junius' anhängare har *trots* sin isolering förmått att *börja* med att utge illegala flygblad och börja kriget mot kautskyanismen. De kommer även att lyckas gå vidare på den rätta vägen.

Skrivet i juli 1916

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 30, s 1-16

Publicerat i oktober 1916 i *Sbornik Sotsial-Demokrata* nr 1